

Sygn. akt IV CSK 293/18

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa J. C.
przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Apelacyjnemu w [...] o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 stycznia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 listopada 2017 r., sygn. akt I ACz [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz strony pozwanej;**
- 2) przyznaje radcy prawnemu P. S. od Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 7.500 (siedem tysięcy pięćset) zł wraz z należnym podatkiem od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), mającą wynikać z naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1 w zw. z art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 554 § 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia wniosku przez nieuwzględnienie nieważności postępowania, jaka miała miejsce przed Sądem Okręgowym, a to w związku z rozpoznaniem przez sąd w postępowaniu cywilnym wniosku mającego podstawę w art. 552 § 4 k.p.k., po jego potraktowaniu jako pozwu, co prowadziło do dalszych uchybień, w tym rozpoznania wniosku w nieprawidłowym składzie.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia oraz aktami dokumentującymi przebieg postępowania w sprawie nie potwierdza tezy powoda o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Profesjonalny pełnomocnik powoda ustanowiony w postępowaniu kasacyjnym wyjaśnił intencje, którymi powód kierował się, gdy składał pismo wszczynające postępowanie w sprawie i stwierdził, że zamiarem powoda było dochodzenie przewidzianego w art. 554 § 4 k.p.k. odszkodowania za niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie. O tym, jakiego przedmiotu (jakiej sprawy) dotyczyło pismo powoda złożone z zamiarem

wszczęcia postępowania trzeba jednak wnioskować przede wszystkim na podstawie jego treści, to jest wskazania na rozstrzygnięcie o obowiązku powinno zachowania pozwanego w stosunku do powoda, którego ten oczekiwał oraz na okoliczności faktyczne, którymi to żądanie tłumaczył (art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Dla tej kwalifikacji nie ma znaczenia podstawa prawna, którą strona powołuje jako umocowanie dla jej żądania, gdyż powołanie się na nią nie wiąże sądu, którego obowiązkiem jest zidentyfikowanie postawy prawnej żądania adekwatnie do okoliczności faktycznych przytoczonych w jego uzasadnieniu.

Kwestia, czy żądanie powoda nie powinno być rozpoznane przez sąd karny na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. została podniesiona przez pozwanego w odpowiedzi na pozew. Sąd Okręgowy na rozprawie 27 stycznia 2015 r. podjął szereg czynności z udziałem powoda, które zmierzały do wyjaśnienia, jakiego rodzaju żądanie zgłosił i z jakich okoliczności faktycznych je wywodził. Na tej rozprawie powód wyraźnie oświadczył, że „sam fakt zatrzymania nie powodował jego krzywdy i nie wywodzi jej z nieprawidłowości w zatrzymaniu, a sprawa dotyczy wydania wyroku”. Zdarzeniem, z którego miała wyniknąć szkoda i krzywda powoda było zatem „zatrzymanie” go 9 października 2012 r., dokonane w związku z wydaniem przez Sąd Apelacyjny w [...] wyroku z 26 kwietnia 2012 r., II AKa [...], utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G. z 15 lipca 2011 r., XIV K [...], którym skazano powoda na karę pozbawienia wolności. Powód wywodził roszczenia odszkodowawcze także z nieprawidłowości, do których miało dojść w toku postępowania przygotowawczego prowadzonego w sprawie 4 Ds. [...] przez Prokuraturę Rejonową w G. oraz z nieprawidłowości w prowadzonym następnie postępowaniu sądowym, które miały doprowadzić do wydania przez Sąd Apelacyjny niezgodnego z prawem wyroku dotyczącego osoby powoda. W piśmie z 5 lutego 2015 r. powód wprost wskazał na „bezprawne zatrzymanie w więzieniu”, a na rozprawie 27 stycznia 2015 r. oświadczył, iż jego krzywda wynika zarówno z wyroku Sądu Okręgowego w G. z 15 lipca 2011 r., XIV K [...], jak i wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 26 kwietnia 2012 r., II AKa [...]. Na tę podstawę faktyczną roszczenia powołał się też profesjonalny pełnomocnik powoda w piśmie procesowym z 8 lipca 2015 r., a wskazał przy tym na zatrzymanie w związku ze skierowaniem do odbycia kary pozbawienia wolności, nie zaś na niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie. Także w piśmie procesowym

z 19 października 2015 r. pełnomocnik powoda jako źródło jego roszczeń wskazał również „pozbawienie go wolności będące wynikiem niesłusznego - zdaniem podwoda - skazania go prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]”.

W konsekwencji za trafnie trzeba uznać stanowisko Sądów meriti, że roszczenie powoda związane było z tokiem prowadzonych przeciwko niemu postępowań karnych oraz wydanymi w nich, a następnie wykonanymi, wyrokami. Podstawą prawną roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie za bezprawność orzeczeń kończących postępowanie oraz za zatrzymanie w celu wykonania kary orzeczonej w postępowaniu karnym są przepisy regulujące odpowiedzialność Skarbu Państwa za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej - art. 417 § 1 k.c. Do takich roszczeń nie ma zastosowania art. 552 § 4 k.p.k.

Charakterystyczne jest też, że sformułowaniu w skardze kasacyjnej przez pełnomocnika powoda tezy o tym, że dochodził on roszczenia przewidzianego powołanym przepisem nie towarzyszyło doprecyzowanie, kiedy i w jakich okolicznościach powód miałby być bezprawnie zatrzymany.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu. Uwzględniono przy tym sytuację osobistą, zdrowotną i majątkową powoda, o której ten pisał zarówno we wnioskach o zwolnienie od kosztów sądowych, jak i pismach zawierających jego stanowisko co do meritum sprawy.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi reprezentującemu powoda z urzędu orzeczono stosownie do § 2 pkt 7, § 4 ust. 1, § 8 pkt 8, § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. poz. 1715 ze zm.).